

vpraša Gašper: kaj pa je vendar vzrok te hude bolezni?

To vam je ravno tako, kakor s pasjo steklino, kje da pravi vzrok tiči, tega ne more nihče sduhtati; nekteri mislijo, da se nemškutarjem taka mrena nad očmi napravi, da vse drugače vidijo in da imajo okus, goltanec in želodec popolnoma po copernicah pokvarjen, da s takim veseljem toliko gnojnice in blata požirajo in prebavljajo; drugi spet mislijo, da so ravnodilci, Nemec pravi „Plattfüsse“; nam drugim, ki imamo svoje noge po pravi naravi z obokom, pa da toliko pomaga kot stolček naraven iz enajsterega lesa samega moškega imena, kakor vam je to dobro znano, Urban, za sveti večer o polnoči, da ako se človek sredi maše na-nj postavi, vse copernice spozná, ker se mu strašno pačijo in jezike kažejo. Tretji spet mislijo, da je pravo gnjezdo nemškutarije v možganih, ki vodené, Nemec bi rekel, — Vošpeta, vi, ki nemški razumete, zapamtite si: die akuteste Form der Gehirnerweichung. Med temi tremi nazori se mi zdi zadnji najbolj verjeten, pameten in delom in nasledkom nemškutarije primeren.

Pa se dá ta strašna bolezen — vpraša Urban, kterege že ni bilo enajst let v Ljubljani in kterege je vsa ta stvar temveč nepopisno zanimala — katerikrat še ozdraviti, ali je kakošno zdravilo proti njej? — To vam je, ljubi Urban — reče Boštjan — kakor s pasjo steklino in z gadjim pikom; pravega leka, ki bi naravnost delal in pomagal, ni nobenega; in tudi mislim, da še ne bode tako kmalu najden, če še toliko uganek od zad v pratiko postavijo; najbolj človeku dobra narava pomaga in čas, če človek v nemškutarii ne umrje, ga časih čez leta in leta sama pusti, bolj miren postane, vsaj toliko ozdravi, da ne razsaja več. Znamenja so vam od početka pri tej bolezni taka, kakor pri pasji steklini. Kakor pri steklini, če človek vodo ali kaj sicer mokrega zagleda, tudi pri nemškutarii se kar trese, oči mu gorijo, strupene pene cedí, ako kaj modrobelordecga zagleda, kar popadal bi, slovenske časopise in knjige bi vse v peč znosil; če mu pa „naprej zastava slave“ zapoješ ali zaigraš, ga pa najbolj iz vseh naravnih vezi spraviš, takrat vam kar od besnosti tuli in rjove. Tako vam poznam moža iz Ljutomera, ki se je v Ljubljani naselil in se prav po domače Jazbec piše. Ta mož je še mlad, ima jih nekaj čez 30 let in je bil pred nekimi leti tako zacopran, da je o stari „Preši“ materi zmirom v fantazijah blodil tako, držal jo je namreč za lepšo nego vse svetnice v nebesih, da so ga vsi ljudje po Ljubljani imenovali: Jazbec s „Prešo.“ Pisal se je Jatzbetz in trdil je pri vsakej priliki, da je njegovo ime ali bajuvarsko, alemansko, westfalsko ali saj brandenburško, — da je pravo domače hribovsko, ki popolnoma po Trebelevem ali po Grintovci diši, tega ne bi bil nikdar dopustil, rajši bi se bil precej tako stepel, da bi bil mrtev na mestu obležal.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

V Londonu 5. nov. — „Remember, remember, the fifth of November!“ (to je po naše, „spominjaj se 5. novembra!“) Ta klic čuje se danes po vseh ulicah, in tujec, ki bi prvikrat iz kontinenta na Angležko prišel, mislil bi, da je tu danes pust (karneval). Povsodi na ulicah srečujejo ga trume našemljenih beračnov (proletarcev), kakor jih vidiš pustne dni, in posebno pustni torek po italijanskih in tudi taci naših mestih, kjer se nahajajo italijanski običaji. Guy Fawkes vozi in nosi se danes v vseh mogočih šernah po mestu, kajti obhaja se po navadi njegova spomenica, in to 262letna, ktera se sicer vsako leto povsodi na Angležkem praz-

nuje, letos pa vendar zato še več povoda ima zaradi dogodbe v Rimu in Italii. Ker mnogim Novičnim bralcem lahko da ni znano, kaj je Guy Fawkes, toraj naj jim tukaj stvar malo razjasnim. Bilo je 1605. leta, da so se angležki katoliki proti protestantskemu kralju Jakobu I. in njegovemu parlamentu (državnemu zboru) zarotili; iz neke kleti blizo zbornice napravili so podzemeljskih votlin ali min in napolnili je s strelnim prahom (smodnikom), da bi tako ob kraljevem nagovoru v obeh zbornicah zbrane zbornike s palačo vred v zrak posmodili. Med zarotniki bil je Guy Fawkes (izgovarjaj: Gaj Foks), ki se je odločil smodnik ob določenem času zanetiti in se „ad majorem Dei gloriam“ zraven unih v razvaline pokopati. Naklep ta se je vendar izvedel ob pravem času, in Guy Fawkes našel kručeti pri smodniku, ki je potem prisiljen celo zaroto razodel. Ta dogodba praznuje se vsako leto po vsem Angleškem z vsakojakimi norčijami in se ve da se katoličanom marsikaka burka uganja; celó sv. očeta papeža danes ne pozabi brezbožna drhal; vozi se okoli in na oslih jaše z obilim spremstvom! Vrh vsega tega pa se strelja po ulicah celi dan in posebno na večer tako, da bi lahko kak neveden tujec, ki je o Feniancih mnogo čital, mislil, da so oni sopet se povzdignili. — Pa res, feniansko strašilo še ni minulo; dogodujejo se še vedno umori, policija izvohuje neprestano novih zarotnikov, in sodnji za Feniance v Manchester-u in Dublin-u imate dosti opravila. Kako bi se ta kuga z Angležke odpravila, je pač mnogo teže pomočkov najti kakor zoper „cattle plague“ ali govejo kugo, ki je lani in predlanskim toliko živine po Angležkem pobrala. Pa tudi to še ni vse; levu angležkemu to leto vsakojaki mrčes nagaja; letina je bila srednja, pa živež je strašno drag, in delavci nimajo dovolj dela in zaslužka, da bi se preživiti mogli in tako med temi grozna revščina in lakota postaja. Ravno danes v jutro (5. nov.) naznanil je telegram iz Exeter-a, da je ondi blizo 4000 ljudi se spuntalo za živež in tako vlomilo v mesnice in pekarnice. Zoper mesarje in peke je nevolja velika, češ, da meso mnogo predrago prodavajo in kruh premajhen pečejo, da je razmerna cena silno krivična itd. Al tak punt ni samo v mestu Exeteru, temuč tudi po drugih mestih je ravno taka, in Bog vedi, kaj še bode, kedar nastopi zima. — Pričetek državnega zbora predstavil se je od 6. dne na 19. t. m. Se ve, da prva razprava njegova bode o novcih za vojsko z divjaki Abisinci. Kar se kontinentnih zadev tiče, Angleže najbolj dogodki v Rimu zanimajo, se ve, da tu je, izvzemši katoličane angležke, vse zoper papeža; povsodi se pridiguje in moli „for the downfall of Papacy“ (da papinstvo mine!) Res prečudni časi so nastopili, blizo taki, za kakoršne je antikrist prerokovan!

Iz Štajarskega. — Kako nasprotniki konkordata na vse grlo kličejo policijo na pomoč, da bi duhovnom, ki se, kakor se spodobi, iskreno potegujejo za pravice konkordata, kaže nam pismo okrajnega zastopa v Voitsbergu na Štajarskem do državnega zbora, v katerem zahteva, naj bi ministerstvo pravosodja in bogočastja takim duhovnom krepko stopilo na noge! — Avstrija! kamo te tirajo?!

Iz Maribora se „Slov. Gosp.“ piše od 5. dne t. m., da se je branje (trgatev) na Štajarskem še le komaj pretekli teden celó končalo, ker nekteri so imeli tako polne gorice, kakor že mnogo let ne; sploh je bilo letošnje branje v Štajerski tako obilno, da ljudje morejo zadovoljni biti. Kar se vendar tiče novega vina, je zelo različno; v nekterih krajih je prav dobro, v nekterih pa mnogo slabeje od lanskega, zatoraj se tudi prodava po zelo različni ceni, namreč dobí se štrtinjak (10 veder) po 30 gold., neko pa se tudi plačuje po 60 gold., v Ljuto-

meru pa še tudi draže. Vzrok, da vino letos ni jednake dobrote, je v tem, da v nekterih krajih grozdje nijednako bilo dozorelo, da je zelo gnjilo in da je nizko ležeče gorice 25. septembra (še prezgoda) zelo mraz požgal. Sliv (češpelj) je pri nas letos bilo malo in zatoraj so se tudi prodavale po nenavadno visoki ceni, to je po 18 do 19 gold. štrtinjak. Jabelk je bilo precej obilno in prodavala so se tudi po prav dobri ceni, to je štrtinjak po 10 do 12 gold. Letos se je pri nas posebno mnogo jabelk nakupilo, napolnili so namreč trgovci, kateri z jabelki tržijo, tukaj 60 šajk z jabelki in je po Dravi odpeljali na Ogersko, v Slavonsko in Srbsko. Če premislimo, da se na vsako šajko lahko nabaše najmanj 60 štrtinjakov in rajtamo štrtinjak samo po 10 gold., je tedaj letos v mariborski okolici se dobilo samo za jabelka 36.000 gold. Na noge tedaj, dragi slovenski gospodarji, sadite marljivo sadno drevje in ga dobro odredajte; marsiktero leto boste dobili prav lepega denarja za presno in suho sadje, če ga le sušiti hočete, in tudi dobre tolkle vam ne bo manjkalo.

Iz Črnič. — V nedeljo 17. dne t. m. bomo pri nas slovesno odprli čitalnico. Vabimo toraj uljudno častite rodoljube okolice naše, naj se udeležijo v obilnem številu naše slovesnosti. Odbor čitalničin.

Iz senožeške fare 1. nov. (Žalostna letina.) — „Novice“ nam v svojem listu št. 43. letošnjo letino v obče hvalijo; žalibog je pri nas vse drugače! Stari ljudje ne pametijo slabejše letine nego je bila letos tukaj, razun sená. Al to prav nič čudno ni. Slana nam je čez noč od 24. na 25. maja vse ozimno in tudi jaro žito, krompir in fižol tako poparila, da so rženi klasi le poredkoma kaj rodili; čeravno pšenice, ječmena in ovsa ni tako vničila, se je vendar tudi tega žita komaj na pol kakor navadno pridelalo. Krompir in fižol sta se bila čisto posušila; pozneje sta sicer nove mladike iz korenin pogнала, al krompir je v rašči zaostal, da smo ga prav malo in drobnega pridelali; z fižolom je bila ravno taka. Vrh vse te nezgode nam je suša avgusta meseca ajdo in repo, ki ste izprva prav lepo kazale, zadržala, pa vendar se je oboje po gorkem septembrovem dežji zopet nekoliko opomoglo, posebno ajda, dokler je ni zatiralka naša „burja“ ravno ko je bil čas žetve otresla tako, da se je z njiv, ki bolj v zavetji ležijo, komaj slabo seme, z onih njiv pa, ki po zbrisih ležijo, le slaba ajdovica (slama) pridelala. Senó, slama, deloma tudi živina, se je pa večidel za zastale fronke in druge potrebščine poprodala; senó in slamo so ljudje skor večidel tudi še rastečo prodali. Po vsem tem smo tedaj prav ob nič, tako, da niti v hlevu niti nad hlevom, v hramih in v skrinjah ni nikodar nič! To je žalosten, al žalibog resničen naš stan. Kdor ne bi tem vrsticam verjel, naj pride sam, da se prepriča; v svesti smo si, da mu ne bo dobro pri srcu délo videti toliko revščino. Če pomislimo, da je že več kot dognano, da tukajšnji najboljši kmet pri najboljši letini more sebe in svoje komaj 6 mesecev borno preživiti, kaj tedaj bo? Zima je pred durmi, naj pomaga kdor koli more! Če je bilo kedaj pomoči treba, je to sedANJI žalostni čas treba; kdor v silni potrebi tudi nekoliko pomaga, vendar dokaj pomaga.

Iz Zagorja v litiškem okraji. — Za župana v Zagorji je namesti prejšnjega gosp. Antona Klembas-a izvoljen zdaj posestnik in usnjar gosp. Anton Dornik.

Iz Ljubljane. (Iz seje deželnega odbora 8. t. m.) C. k. ministerstvo pravosodja je osnovo c. kr. nadsodnije graške, po kateri se imajo nove sodnije vpeljati na Kranjskem, poslalo deželnemu odboru, naj tudi on svoje mnenje izreče o tej zadevi. Deželni odbor je to osnovo, po kateri naj bode 30 sodnij, vzel v natanjšni

prevdarek, jo v večem delu potrdil, sèm ter tjà pa tudi drugače nasvetoval, sploh pa je c. k. ministerstvu to željo razodel, naj se ustanovijo sodnije tako, da ljudem ni treba dolzih potov delati do sodniških gospósk in da, kolikor je mogoče, so na enem kraji vse gosposke skupaj, da človek, ki od daleč pride, vse lahko v enem kraji opravi. — Druga razprava je bila, da se hiša za uboge in bolehe v Komendi, katero je nekdanj ustanovil P. P. Glavár, večja zida in preuredi, da namesti 14 špitalnikov imelo bi jih saj 26 prostora, pa da bi se miloščina več ubogim nekdanje Lanžpreške grajščine delila. Premoženje zapuščine Glavarjeve se je narastlo blizo do 117.000 gold. z obresti do 5600 gold. za leto in dan. To vse se tedaj zdaj dá storiti, da se spolne blagi namen ustanovnikov, in ker ustanova Glavarjeva objema — razun faranov v Komendi in nekdanjih podložnikov grajščine Lanžpreške — tudi druge uboge na Kranjskem sploh, se utegne sčasoma tukaj ustanoviti deželi tako krvavo potrebna boléhница (Siechenhaus). V soglasji z gosp. beneficijatom bode tedaj deželni odbor te preuredbe nasvetoval prihodnjemu deželnemu zboru. Ker je dozdanji zdravnik zapustil tukajšnjo službo, se je sklenilo, da se brž razpiše služba zdravnikova, poboľjšana na 400 gld. letnega plačila in stanovanje še povrh. — Mestni magistrat je poslal deželnemu odboru predlog, ki ga je po ministerskem ukazu naredilo vodstvo tukajšnje c. k. više realke, da bi se vpeljal nauk v kaluparstvu (Modellunterricht); stroški za to so cenjeni na 1734 gold., ki bi deloma zadeli mesto, deloma deželo. Deželni odbor je sklenil, naj vodstvo realkino najpred predloži deželnemu odboru novi načrt realkinih nauk, da vidi, ali stoji kaluparstvo v vrsti predpisanih nauk, kar dozdanj ni bilo; potem še le se more spustiti v prevdarek omenjenega predloga, ki bi deželi in mestu zdaj, ko je naprava družega poslopja pred durmi, naložilo veliko breme od blizo 2000 gold. — Sicer je odbor rešil še več družih, za javnost manj važnih reči.

— († Matija Debeljak.) V 44. listu so „Novice“ svojim bralcem povedale, da je 18. oktobra t. l. v Trstu umrl veliki rodoljub gospod profesor Matija Debeljak, katerega nahajamo med prvimi udi slovenske Matice in to z zdatnim doneskom 240 goldinarjev, in da je v svoji oporoki še prav bogato darilo namenil Matici slovenski. Danes pa moramo to stvar bolj na tanko naznaniti. Izvedeli smo namreč iz zanesljivega vira, da je blagi rodoljub slovenski in sploh slovenski zapustil premoženje, ki se ceni blizo 70.000 gld. — To je — izvzemši mala darila — v lastnoročni oporoki razdelil na pet petink ter eno petinko volil Matici naši, eno Mohorjevi družbi, eno dalmatinski Matici, dve pa jugoslovanskemu vseučilišču v Zagrebu. Bog mu daj dobro! S tem voščilom pa, katero gotovo izrekamo iz srca ne le vsega slovenskega národa, ampak tudi iz srca naših bratov sosedov Dalmatincev in Hrvatov, ne mislimo, da že spolnimo svojo dolžnost do blagega rodoljuba, ampak hvaležnost do njega od nas zahteva še troje. Prvo je, da mu spominik postavimo v svojem slovstvu, in to s tem, da svetu priobčimo njegov življenjepís. Iz tega namena vse, katerim je kaj znano o njem, prav lepo prosimo, naj kmalu pero vzamejo v roko ter zapišejo vsako njim znano črtico, katero naj pošljejo Matici slovenski; ta bode skrbela za to, da se vse zlije v njegov življenjepís, kateri se ima natisniti v njenem „letopisu“ za 1868. leto. — Druga naša dolžnost do ranjcega je ta, da ga posnemamo v darežljivosti do národnih závodov; tretja pa ta, da „sučemo uma svetle meče“, da vsi učenjaki slovenski in slovanski prično marljivo pisati in množiti národno slovstvo,

tolikanj zasramovano od protivnikov naših. — V prihodnjem listu hočemo slovenskim pisateljem naznaniti nasvet, ktere ga bo podpisani odsek predlagal odoboru, da ga potrdi, spremeni ali dopolni. V tem nasvetu, ki ne bode gledal le v 1868. leto, ampak segal tudi v prihodnost, bodo naštevane knjige, ktere Matica želi izdati. Skrbimo, da Slovencev ne bode zadevala tožba: polje (slovstveno) je prostorno, al delavcev je malo.

Matičin odsek za izdavanje knjig.

— „Laib. Zeit.“ je te dni razglasila prošnjo do zbornice gosposke na Dunaji, v kateri se 550 Ljubljancev (naj več uradnikov, mnogoprotestantov, nekoliko trgovcev, rokodelcev itd.) poganja za odpravo konkordata nasproti „der mehr abhängigen (!) und von lichtscheuen (!) Einflüssen beirrten Bevölkerung“, ktera je prošnjo podpisala za vzdržanje konkordata. Kakor se po mestu pripoveduje, je ta peticija bila v veliki hitrici narejena (je res tudi polna navadnih fraz), ker grof Anton Auersperg je neki iz Dunaja poročil gosp. Dežmanu, naj nasproti uni 38terici za konkordat, se mu brž pošlje ena zoper konkordat. — Po naših mislih nimajo take peticije, naj so „pro“ ali „contra“, nobene veljave, kjer se podpisi po ulicah love in ljudje še ne vedó, kaj da podpišejo. Tako važna stvar, kakor je slovesna pogodba cesarjeva s papežem, ne dá se v kazinah, gostilnicah ali na ulicah razsoditi! Ni nas nikakor volja spuščati se v pretres te peticije, ktera se o ogromni pridrznosti svoji imenuje organ „vseh razsvitljenih krogov“ (kmalu nam res ne bo po ulicah gazne svečave več treba, razsvetljevali nam jih bojo sami „lichtvollci“!) al to moramo resno vprašati: ali konkordatorcevi ni nič sram, da vse zlo v Avstriji podtikujejo konkordatu? Ali se ne spominjajo ostre sodbe, ki je je Napoleon I. pred 50 leti izrekel o Avstriji, da je zmiraj za eno idejo in za eno armado zadej memo družih držav? Je mar že takrat konkordat oviral njen „evangelischen Beruf“? Odgovorite!

— (Dr. Klun in kočevarska zaupnica.) Včerajšna „Laib. Zeitg.“ je prinesla novico, da je neki g. Michitsch, meščan in trgovec v Litomericih, v imenu nekih na Pemske v seljenih in na Kranjskem rojenih Kočevarjev po telegramu mu srečo voščil, da je v državnem zboru govoril in glasoval za to, da se ljudska šola iz rok vzame cerkvi. „Laibacherica“ se raduje nad to zaupnico, češ, da bode gotovo „vsem prijatlom napredka“ po godu. — Ker se nikomur ne more braniti, da hvali to, kar se mu dopada, ali da graja, kar mu ni všeč, tedaj tudi litomeriškim Kočevarjem moramo pustiti veselje, da, pozabivši grenkosti svojega kramarstva, stopijo na polje politično in se veselijo govora dr. Klunovega. Ako bi tedaj „Laib.“ ne bila prinesla ničesa drugzega kot to kočevarsko zaupnico, ne bile bi „Novice“ črhnile nobene besede, ker tudi njim je geslo svobodna beseda. Al „Laib.“ dodaja tej zaupnici zahvalno pismo, ki ga je g. dr. Klun poslal Michitschu v Litomerice, in to je, o čemur ne moremo in ne smemo molčati, ker je preočito adresirano tisti večini kranjske dežele, ktero zastopajo „Novice“ in ktera je dr. Kluna poslala v državni zbor dunajski. Da nas srce boli, da moramo zoper to pismo na vso moč protestovati, lahko nam verjame dr. Klun sam, ker s tem „dementi“ dajemo sami sebi in vsej narodni stranki, ki je vkljub mnogim vgovorom trdno zaupanje stavila vanj. V pismu do litomeriških Kočevarjev zagotavlja dr. Klun z odločno besedo, da bode vse sile napel, da se podere in s poti spravi moč, ki jo po konkordatu duhovščina ima do šole, in da je treba možato in združeno ravnati „razsvitljenim Kranjcem“, da nikdo ne zaide v misel to, da vsa kranjska dežela sanja le o konkordatu

in Moskvi. Da mu to obvelja, dr. Klun željo izrekuje še po več tacih zaupnicah, češ, da mu bodo tolažilo v težavnem delu, kajti vsi drugi slovenski poslanci so ga v tem vprašanji zapustili, on sam se bojuje zoper konkordat. — To je jedro njegovega pisma.

Kar se tiče duhovščine naše, moramo gospodu dohtarju naravnost reči, da ne pozná niti naše dežele niti njenega razvitka v ljudskem šolstvu. Gledé na naše šolstvo je vse to, kar je o napakah ljudskega šolstva govoril, velika krivica, ki jo dela duhovščini naši! Naj bi bil „Novice“ prebiral iz začetka do danes, katerim je šolstvo zmiraj na srcu bilo, videl bi bil, da ravno duhovščina je največ pomagala, da so se šole snovale pri nas, in kjer zavoljo uboštva faranov ali zavoljo raztresenih krajev ni bilo mogoče pravih šol (to je šol s plačanimi učitelji) ustanoviti, so fajmoštri ali kaplani sami in brez plačila učili mladino ter tako „šole za silo“ (Nothschulen) vzdržavali. Ako pa je tudi na Kranjskem kakor drugod še premalo šol, ni duhovščina naša tega kriva, ampak ubogo ljudstvo, ki ni móglo, ali pa premalo izvedeno ljudstvo, ki ni spoznalo vrednosti šol. Po našem prepričanju je ljudska omika tako silo važna, da mislimo, da vladi sami, ki ima denarja za druge manj važne naprave, bi le na korist bilo, ako bi ona iz velikih davkov denarne pomoči delila tudi ljudskim šolam. — Tudi mi vemo in „Novice“ so to že pred 20 leti rekle, da osnova ljudskih šol je pomanjkljiva; ali je pa duhovščina po konkordatu tega kriva? Kdo neki je leta 1805 naredil „Polit. Schulverfassung für die deutsch-slawischen Volksschulen“? Morda konkordat? — Ako so učitelji tako slabo plačani, da nekterim ni živeti ne umreti, je li duhovščina tega kriva? Vkljub vsem tem napakam pomagala je le duhovščina naša, da so šole napredovale, in le žalostno je to, da se niso že zdavno cenili njeni nasveti za zboljšanje šol tako, kakor so zaslužili, in da zlasti prvi pogoj za napredek ljudski omiki se je pretrdovratno preziral, in sicer ta pogoj, da nauk v ljudski šoli mora biti v maternem jeziku. Le naredite tako, da bode duhovščina slovó dala našim ljudskim šolam, pa so — pokopane šole! In na njih razvalinah pojte potem pesem: „Trennung der Schule von der Kirche.“

Kar se tiče dr. Klun-ove ihte zaradi Moskve? vprašamo ga: je li to le burka ali je denunciacija? Misli morebiti, da zato, ker so lanskega leta se tudi iz Kranjskega poslala nektera narodna oblačila v etnografično moskovsko razstavo, sanjajo národni možje o Rusii? Ako so isti možje nabirali pridelke za razstavo v Pariz in London, kako to, da noben nemškutar ni kvasil o simpatijah do Napoleona, ktere ga stric je vendar Kranjsko že v svojih pesteh imel? Rusija je dozdej še zmiraj prava prijateljica bila Avstriji (poglejte le v 1849. leto) in Slovani avstrijski se smejo tudi ruske razstave udeležiti brez strahú, da jim mora kak pošten človek očitati „Hintergedanken“. Slovani avstrijski so vsigdar zvesti Avstrijanci bili in na njih zvestobi so se razbili siloviti valovi prekujijski, ktere so v viharjih časih 1848. leta zaganjali avstrijski Nemci v Frankfurtu in avstrijski Lahi v republikanskih Benedkah in drugem Laškem, Košutovci pa na Magjarskem. Takrat — ob času nevarnosti — se je pokazalo, gospod doktor! kdo je pošten Avstrijan; saj morate to sami vedeti. Naš slavni pesnik sme po pravici peti: „Hrib se omaja in hrast, zvestoba Slovincu ne gane.“ Ako se je enkrat ali dvakrat v kaki krčmi ruska himna pela, so le ošabni in vse Slovane z nogami teptajoči nemškutarji povod temu dali, da je ruska pesem pobotnica sto in stokrat popevane „was ist des Deutschen Vaterland.“ Ako g.

dr. Klun morebiti prihorecira to, da se je nekoliko narodne obleke kranjske poslalo v razstavo moskovsko, za ktere je Slovencem priznanih bilo 5 bronastih svetinj, rečemo mu to, da ga nikdo nas ni denunciral zaradi rubljev, ki jih je on prejel za duševno blago, ki ga je on pošiljal v moskovski časnik „Beseda.“

Kar pa se naposled tiče gospod doktorjevih besed, da se je ločil od svojih kolegov (slovenskih državnih poslancev) o važnem šolskem vprašanji, ne rečemo drugzega, kakor le vprašamo ga: kako se s to ločitvijo vjemajo sledeče njegove besede od 7. svečana 1867.: „an mir findet unsere Partei jederzeit einen wohldisciplinirten Parteimann, der stets der Majorität gehorcht und sich immer ihrem Willen ohne Murren unterwirft?“

— (*Dramatiško društvo.*) Po sklepu odbora dobivajo vsi udje „Slovensko Talijo“ (glej „Novice“ št. 43.) brezplačno; nadjati se je tedaj, da prihitijo mnogo novih podpornikov. Akoravno je število udov še kaj pičlo, izdalo bode vendar društvo že prvo leto 4 vezke, namreč zraven že omenjenih treh še igro „dobro jutro“ in še kako malo zraven. Prvi svoj namen jelo je tedaj društvo izpolnjevati, in le na izdatni podpori rodoljubov je ležeče, da se tudi dalje krepko razvije, kajti brez materije tudi ni duha. — Rokopisov ima društvo v rokah 33, ktere priobčimo v prihodnjem listu, da se morejo oglasiti slovenske čitalnice za enega ali drugzega. Gosp. dr. Janez Bleiweis izročil jih je 14, med temi so tudi „Razbojniki“ po Schillerji posl. Ivan Rak, „Oče in sin“ poleg Assangerja posl. M. Lipoljub, „Zlato ne blaži“, po Klicperi posl. Podgoriški, „Osveta“, posl. Fr. Remec (ravno ta igra pa je že natisnjena bila l. 1849). Zarad teh iger se naznanja, da je ima dramatiško društvo; naj tedaj lastniki blagovolé naznaniti, ali je prepusté društvu? Gosp. dr. Bleiweisu, ki je društvu izročil garniture „Županove Micke“ in „Boba iz Kranja“ se tukaj izreka srčna zahvala v imenu odborovem, kakor tudi gosp. Miroslavu Vilharju, ki je podaril garnituro „Tomaža Mora“ in 10 iztisov „Viljelm Tela“, konečno slavni Matici česki, ki je poslala popolno prestavo česko vseh Sheakspearovih del in nekaj grških klasičnih iger v česki prestavi. — Ta mesec še bode večerna zabava izključno samo za ude dramatiškega društva, in se bode brala igra „Tomaž Mor.“ Da še mnogo udov pristopi društvu!

— Obleka, ki se bode o božiču darovala ubogim šolarčkom in šolarcam, se je pridno začela izdelovati, in spet je gosp. Maršalek tako dober, da kroji sukno za fantovsko obleko, ki jo potem šivajo gospé in gospodičine. Milostljivi gospod knezoškof so darovali v blagi namen 50 gold., gosp. Valentin Pleiweis 5 gold., gosp. dr. Pongrac 5 gold. Gotovo pride še podpore od družih dobrotnikov in dobrotnic.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitli cesar je 8. dne t. m. prišel iz Pariza na Dunaj nazaj, kjer so ga z veliko slavo sprejeli. Na ogovor županov se je zahvalil za srčni sprejem in zagotovil, da bode na poti, ktero je nastopil, srčno naprejšel, in da o tem se zanaša na podporo vseh domoljubnih Avstrijanov. — Zbornica gospôska državnega zbora je volila odbor, ki se ima posvetovati o zakonski in šolski postavi, predno pridete v razpravo občnega zbora. „Volksfr.“ meni, da v tem odboru bodo kardinalu Rauscherju, škofu Litvinoviču, knezu Sanguszku in grofu Blome-u gotovo nasproti stali grofa

Auersperg, grof Hartig, vitez Schmerling, vitez Hasner, vitez Miklošič in grof Vrbna; zaradi družih (grofa Morzina, grofa Merana, barona Lichtenfelsa, grofa Mensdorfa) se še ne vé, kam se bojo vstopili. — V zbornici poslancev se je posvetovala unidan postava, po kateri naj taki, kateri si svoja zemljišča zložé (aron-dirajo), bodo navadnih prepisnih davščin in štempeljna prosti. Al, ker se je mnogo ugovarjalo tej osnovi, je šla še enkrat v prevdarek odboru nazaj. Včeraj je imela zopet stvar priti v zbornico, o kateri dunajski časniki pisarijo že cel mesec dni, namreč ta: kako naj se volijo iz državnega zbora poslanci, ki se bodo z ogerskimi poslanci zbirali v skupščino, ktera bode obravnavala skupne zadeve obeh polovic (ogerske in naše druge, za ktero še nimamo pravega imena). Vladni predlog je zato, da zastopniki vsake dežele volijo nji odločeno število poslancev izmed sebe v to skupščino, nemški liberalci pa zahtevajo volitev iz vse zbornice skupaj. Ker so Poljaki žugali zapustiti državni zbor, ako se to poslednje zgodi, bojo menda liberalci naredili „aus der Noth eine Tugend.“ — Govori se, da se državni zbor razpusti 20. decembra, in da se po novem letu začne deželni zbori. — Deželni zbor hrvaški je preložen na 2. januarja prihodnjega leta. Bog daj, da se volitve deželnih poslancev srečno izvršijo in ne bode izdajnikov domovine vmes! — „Sidro“ razgláša, da po preteku celih 3 let se je dovolila eskomptna banka za Hrvaško in Slavonijo v Zagrebu. — „Novi Pozor“ piše, da preuzvišeni škof Strossmayer je — brez všteti družih velicah darov — samo za cerkvene, znanstvene in milodarne naprave od leta 1850., kar je vladika v Djakovu, daroval 654.050 gold. in to brez odškodovanja svoje grajščine. Blagoslov Božji je razlit čez mecena jugoslavenskega. — Občespoštovani župan v Pragi g. dr. Belsky se je odpovedal županstvu zato, ker ga je žalilo, da mu je deželna vlada očitala nepostavno postopanje v tem, da je dopustil glasovanje mestnih grenadirjev o tem, da ima komandni jezik biti česki. Odpoved župana, ki je v lanskem vihnem času za red in varstvo glavnega českega mesta več storil kakor vsi vladini uradniki skupaj, je izbudilo po vsej deželi in tudi zunaj dežele veliko senzacijo. Ako vlada misli, da ne potrebuje móž, ki vživajo zaupanje po vsej deželi, grozno se moti! — Na Ogerskem se po Košutovcih čedalje bolj kaže, da bode dvalizem rodil sad, pri katerem bode mrzli pot stopal po Deakovcih. — Garibaldovce je papeževa armada združena z francozko popolnoma potolkla v krvavi bitki pri Mentani. Garibaldi-a je laška vlada zaprla v terdnjavo Barignano; francozka vlada posedla papeževa mesta — Lah pa, ki po vsej sili hočejo Rim, škripljejo se zobmi in črtijo kralja in Napoleona. V Milani in Pavii je bila 6. dne t. m. velika prekucija; kričali so „proč s kraljem! živila republika!“ dokler niso vojaki zatrli punta. Vojaška sila je sicer storila svojo dolžnost; al kaj pa zdaj? Vse strune so si silno napete. — Turk se hudo pripravlja na vojsko; naročil si je 60.000 novih pušek, in ker je zavrgel zahteve srbske, potiskuje svojo armado proti meji srbski. Srbski junaški narod pa, ki je eno srce z knezom svojim, že tudi komaj čaka ure, da bode popihnil luč turškemu polomesecu. Spomlad prihodnja bode res osodepolna.

Kursi na Dunaji 12. novembra.

5% metaliki 57 fl. 20 kr.	Ažijo srebra 121 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 66 fl. 60 kr.	Cekini 5 fl. 88 kr.